„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

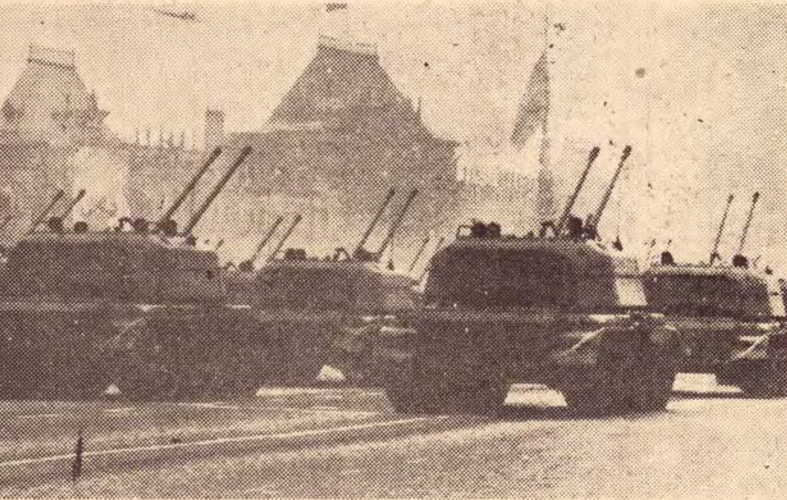
Ніва

№ 46 (90) БЕЛАСТОК, 17 ЛІСТАПАДА 1957 г.

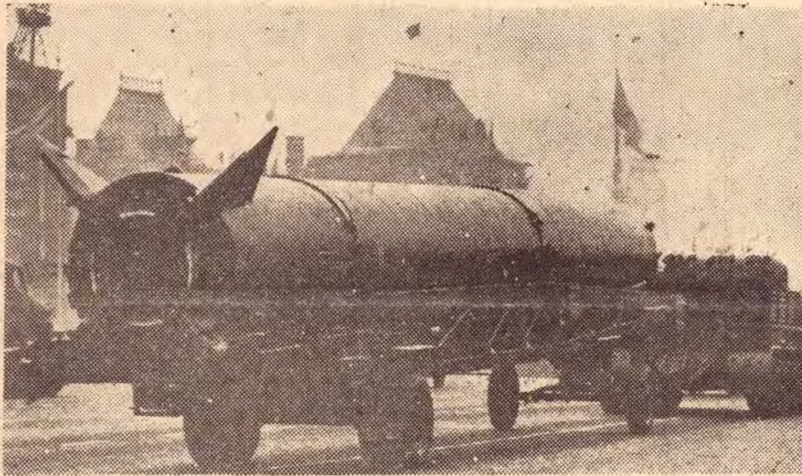
Совецкі народ радасна сустрэў 40 гадавіну Вялікага Кастрычніка

Народы свету ўрачыста святкавалі 40-ую гадавіну Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай рэволюцыі. У многіх сталіцах свету адбыліся масавыя ўрачыстасці.

Напярэдадні вялікай гадавіны — 6 лістапада — у Маскве адбылася юбілейная сесія Вярхоўнага Совета Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік прысвечаная 40-ой гадавіне Вялікага Кастрычніка. На сесіі з дакладам «40 год Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай рэволюцыі» выступіў дэпутат Вярхоўнага Совета СССР, I сакратар Цэнтральнага Камітэта КПСС тав. Нікіта Хрушчоў.

Такую суперсвыпаветраную зброю паказаў Совецкі Саюз першы раз.
ЦАФ. Фото — Удавінскі.

Фрагмент вайсковага парада на Краснай Плошчы ў Маскве. Вялікае ўражанне ва ўсім свеце выклікаў масавы паказ навейшай сучаснай совецкай зброі...
ЦАФ. Фото — Удавінскі.

Заходні друк шырока скаментаваў даклад Хрушчова адначасова змяшчаючы на першых старонках яго цытаты.

7 лістапада ў гонар Вялікага Кастрычніка ў Маскве адбыўся традыцыйны вайсковы парад. Чырвоная плошча запоўнілася масквічамі. Вайсковы парад прымаў Міністр Абароны СССР маршал Радзіён Маліноўскі.

У сваёй кароткай прамове Маліноўскі, між іншым, сказаў:

— «Совецкі Саюз вядзе мірную палітыку. Але калі толькі хто асмеліцца напасць на Совецкі Саюз, Узброеныя Сілы СССР знішчаць кожнага агрэсара».

Сёлеташні вайсковы парад на Чырвонай плошчы быў незвычайным. Велізарнае зацікаўленне выклікалі ракетныя снарады розных тыпаў і велічыні. На заканчэнне вайсковага парада праехалі дзве вялізныя балістычныя ракеты — да 2 м таўшчыны і да 30 м даўжыні.

Вайсковы парад выклікаў вялікае ўражанне.

Пасля адбылася дэманстрацыя масквічоў і парад спартсменаў. (ся)

Кадр с фільма «Сорак першы» (засл. арт. СССР Ізольда Ізвіцкая).

Совецкія кінофільмы карыстаюцца вялікім зацікаўленнем

Агляд совецкіх фільмаў выклікаў вялікае зацікаўленне сярод насельніцтва ўсёй Польшчы.

Ад 5 — 9 лістапада ў Беластоку адбылося 18 сеансаў аднаго кінофільма «Сорак першы» і аглядзела яго 11 тысяч жыхароў.

Перад кінотэатрам у Беластоку, Бельску, Гайнаўцы і інш. гарадоў Беласточчыны амаль кожны дзень стаяць доўгія чэргі народу.

Фільм «Сорак першы» карыстаецца надзвычай вялікім зацікаўленнем.

Апрача таго на экранах нашых кіно дэманструюцца кінофільмы «Міколка - Паравоз» і «Карнавальная ноч», якімі публічнасць цікавіцца не менш чым кінофільмам «Сорак першы».

На экранах фільм аб спадарожніку

9 г. месяца на экраны нашых кіно ўведзена дакументальны фільм аб выкінутых совецкімі вучонымі штучных спадарожніках Зямлі. Гэты фільм пад загалоўкам «Спутнік у прасторы», рэалізавала маскоўская дакументальная кіностудыя. На заканчэнне фільма падаюцца сігналы штучнага спадарожніка. Дзеля таго, што фільм быў рэалізаваны тады, калі яшчэ другі спадарожнік не быў выкінуты — польскія дакументалісты дабавілі яшчэ адабраныя ў Польшчы сігналы другога спадарожніка.

Падчас, калі гледачы слухаюць сігналы, на экране перасоўваюцца здымкі гарадоў усяго свету, над якім пралятаюць штучныя совецкія спадарожнікі.

Нацыянальныя меншасці ў Польшчы ўрачыста адзначылі 40-годдзе Вялікага Кастрычніка

9 лістапада 1957 года ў Варшаве тры брацкія Культурна-грамадскія таварыствы: Беларускае, Рускае і Украінскае на ўрачыстай Акадэміі адзначылі 40-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай рэволюцыі. Акадэмію сваёй прысутнасцю ўдастоілі прадстаўнікі партыі і ўрада ПНР а таксама прадстаўнікі Совецкага пасольства.

З дакладам аб гэтай знамянальнай гадавіне выступіў Сакратар Украінскага грамадска-культурнага таварыства тав. Васількіў. Пасля даклада адбылася багатая мастацкая частка. З вершамі, прысвечанымі Вялікаму Кастрычніку, выступіў малады беларускі паэт Віктар Швед.

Прысутныя на Акадэміі бурнымі воплескамі сустракалі выступленні харавых і танцавальных калектываў.

Якуб Мартынюк узнагароджаны ордэнам — афіцэрскім крыжам „Полёнія Рэстітута"

У 87 нумары «Нівы» мы друкавалі ўспаміны ўдзельніка Кастрычніцкай Рэволюцыі, былога падафіцэра «Аўроры», Якуба Мартынюка з Новабэразова. Якуб Мартынюк быў запрошаны на цэнтральную акадэмію ў Варшаве прысвечаную 40-гадавіне Кастрычніка.

Урад Польскай Народнай Рэспублікі за заслугі Кастрычніцкай рэволюцыі ўзнагародзіў Мартынюка ордэнам — афіцэрскім крыжам «Полёнія Рэстітута». Апрача таго Мартынюк неўзабаве наведае Маскву і пабывае яшчэ раз на «Аўроры».

Рыбалы — на беларускай мове

У мінулую нядзелю — 10 лістапада, па радыёвузлу Рыбалы (Бельскі павет) адбылася беларуская перадача, у якой расказана аб Беларускім грамадска - культурным таварыстве. Перадалі таксама агляд апошняга нумара «Нівы» і рэкламы беларускіх выданняў у Польшчы. Паміж перадачамі перадаваліся беларускія народныя песні як «Кума, мая кумачка», «На дворы вечар вечарэе», «Бывайце здаровы» і інш.

Беларускую радыёперадачу слухала больш-менш 20 вёсак. (ся)

У сувязі з 4 гадавінай Кастрычніцкай Соцыялістычнай рэволюцыі ў шматлікіх будаўнічых прадпрыемствах СССР вырашылі прыспешыць тэрмін аддачня ў карыстанне насельніцтва новых жыллёвых дамоў і пасёлкаў.
На здымку: новыя жыллёвыя дамы па Аўтазаводскай вуліцы ў Маскве. Атрымалі тут кватэры рабочыя Маскоўскай аўтамабільнай фабрыкі ім. Ліхачова.

Праекты змяненняў у адміністрацыйным падзеле нарадовых радаў

Ад даўжэйшага часу, ва многіх ваяводствах Польшчы праводзіліся спрэчкі аб некаторых змяненнях у падзеле грамад. Гэтыя змяненні зводзяцца да таго, каб грамады менш населеныя і эканамічна слабейшыя, або тыя, якія на працягу некалькіх гадоў свайго існавання не прынеслі ніякай карысці дзяржаве, прылучыць да большых грамад і перасунуць межы некаторых грамад. Камісіі адміністрацыйных падзелаў існуючыя пры ваяводскіх радах нарадовых, асабліва апошнім часам, калі выбары штораз бліжэй нас, значна пашыраюць сваю дзейнасць.

У некаторых ваяводствах праекты змяненняў ужо апрацаваны, трэба толькі пацвярджэння Рады міністраў, а ў іншых ваяводствах праекты гэтыя яшчэ абмяркоўваюцца і дапасоўваюцца з патрэбамі і вымогамі насельніцтва. Сяляне згодны з гэтымі змяненнямі.

У гэтым годзе ва многіх вёсках і мястэчках адбыліся сходы на якіх абмеркавана праектаваныя змяненні. Ва многіх выпадках ініцыятыва выйшла ад народа. Прапановы праектаў адміністрацыйных змяненняў абмеркаваны прэзідыўмамі павятовых і грамадскіх радаў нарадовых з'яўляюцца асноўнай працай для прэзідыума ВРН. Напрыклад на Паморы і Гданскім ваяводстве праектуецца ліквідаваць некалькі дзесяткаў грамадскіх радаў, а на іх мейсца стварыць 14 новых, мацнейшых эканамічна. Апрача таго прадугледжана змяненне межаў ваяводства. Узнік таксама праект павялічэння некаторых гарадоў.

Камісія Адміністрацыйнага падзелу пры Варшаўскай Радзе нарадовай апрацавала праект прадугледжваючы ліквідаванн каля 100 малых грамадаў.

Праектуецца таксама ліквідацыя некалькі грамадскіх рад на Беласточчыне.

Пра іх не забудуць

Помнік загінуўшым воінам савецкай арміі ў вёсцы Вінцэнта, Кольненскі павет.

7 лістапада г.г. у вёсцы Вінцэнта, павет Кольно на Беласточчыне адбылася ўрачыстасць адкрыцця абеліску на могільніку совецкіх ваеннапалонных памардаваных гітлераўскімі акупантамі ў гадах 1942 — 1944.

У гэтых гадах каля вёскі Вінцэнта быў вялікі гітлераўскі лагер совецкіх ваеннапалонных. У гэтым лагеры гітлераўцы трымалі нагімі, зямлі ў мароз і снег тысячы галодных, схараваных людзей. Яды палонным фашысты амаль зусім не давалі. Гнілая бручка ці падліна паваладавал што людзі масава ўміралі.

Пахавана тут звыш 10 тысяч совецкіх воінаў.

З ініцыятывы насельніцтва павета Кольно і іх працай упарадкавана могільнік і пабудавана абеліск у памяць загінуўшых совецкіх салдат.

7 лістапада сотні жыхароў Кольненьскага павета сабраліся накол могільніка. З прамовай да насельніцтва выступіў І-шы сакратар КП ПЗПР у Кольне. В. Казёл. Абеліск адкрыў старшыня прэзідыума ГРН — С. Ярашэвіч.

На абеліску напіс: «Воінам совецкай арміі памардаваных гітлероўцамі ў гадах 1942 — 1944 ад насельніцтва Кольненьскага павета».

На ўрачыстасці ўдзельнічалі прадстаўнікі совецкай арміі.

Пастаянную апеку над могільнікам [illegible] ла гарцэрская арганізацыя. (вб)

Прадстаўнікі совецкай арміі складаюць кветкі ля помніка загінуўшых воінаў.

Абмен дэлегацыям

У свята 40 гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі гродзенскую вобласць наведала дэлегацыя Беласточчыны.

Такая самая дэлегацыя гродзеншчыны была ў той час на Беласточчыне.

езвычайная сустрэча

Наведаўшы Польшчу ў сувязі з 40 гадавінай Кастрычніка праф. Андрэй Пракапчук — член Акадэміі навук Беларускай ССР сустрэўся з Юзэфам Подсядло, з якім у 1917 годзе разам ваявалі за совецкую ўладу.

На здымку: праф. Андрэй Пракапчук (злева).

ФОТО — ПАФ

Забойца прысуджаны на кару смерці

Нядаўна ў Ваяводскім судзе ў Гданску закончыўся працэс супроць быўшага беларускага паліцыянта з часоў нямецкай акупацыі на Беларусі — Івана Болтуця, абвінавачанага за масавыя забойствы яўрэяў і беларусаў у гадах 1941 — 1944.

Івана Болтуця прысуджана на кару смерці.

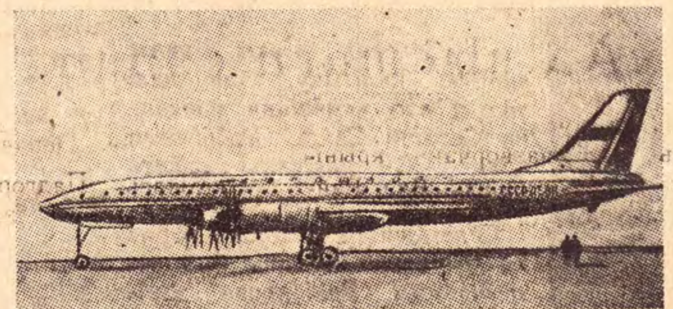
З'езд няверуючых

10 і 11 лістапада г.г. у Быдгашчы адбываўся І-шы З'езд Аб'еднання вольнадумцаў і атэістаў на якім ухвалена статут гэтай арганізацыі, апрацавана праграму дзейнасці і выбрана Галоўнае Праўленне.

З'езд у сваёй рэзалюцыі дамагаецца поўнай талеранцыі для няверуючых і іх сем'яў, і належнага рэагавання ўлад на праявы дыскрымінацыі няверуючых. Абавязана таксама Галоўнае Праўленне да навязання цеснага супрацоўніцтва з іншымі замежнымі атэістычнымі і грамадска - палітычнымі арганізацыямі.

З'езд пастулюе стварэнне комунальных могілак у гарадах і павятовых цэнтрах.

Толькі рэактыўныя самалёты і верталёты

Новы пасажырскі самалёт «ТУ-114» на бетоннай дарожцы аэрадрома.

Ад 1960 г. на совецкіх авіяцыйных лініях будуць курсіраваць толькі і выключна пасажырскія самалёты з рэактыўнымі і верталётнымі рухавікамі — сказаў агенству ТАСС, начальнік Галоўнага штаба пасажырскай авіяцыі пры Совеце Міністраў СССР, маршал авіяцыі Павел Жыгар'еў.

Гутаркі Данілы са Цяпанам

— Глянь, Даніла, Сальвесь налізаўся, аж чупрына закурэла.

— Набраўся, як жаба мулу.

— Ці пі, то ўмрэш, ці ні пі, то ўмрэш, ляпей пі — кажа, і п'е.

— Добрэ таму піць, з чыйго кішэня бяжыць. А ён п'е, ды не за свае.

— І не задарам. Паставіш — атрымаеш. Людзям дабро робіць, то і ставяць.

— Гэтае дабро, братка ты мой, на нашых трыбухах адбіваецца. Аднаму зробіць дабро, дзесяцёх скрыўдзіць. З гэтага дабра ў горадзе дом будуе.

— Дай Бог шчасця, а людзі не даюць праспаць. Ці табе ня ўсероўна. Ен-жа цябе не скрыўдзіў, чайвыжэй — казну.

— А казна чыя? Чужое дабро? Гэта за паноў было так, колькі-б не йшло ў казну, то мужык з гэтага нічога ня меў, бо паны ўсё забіралі. Цяпер, братка ты мой, больш у казне — ляпей нам. Такім «дабрадзеям», што казну раскрадаюць, партыя вайну выдала. Дабярэцца і да Сальвеся.

— Ці не агітатарам цябе зрабілі, гаворыш, усеройна, як-бы газету чытаў. А Сальвесю нічога не будзе. Непартыйны ён.

— Калі гаспадыня чысціць хату, то для яе ўсё смецце аднолькавае. Яно ёй непатрэбнае. І яна яго горне за парог. За парог дзяржаўных прадпрыемстваў вычаце партыя несумленных людзей. У гэтай хаці будзе чыста, хоць кашу палажы.

— І я таксама думаю, як мясці, дык мясці. Ано мой Ігнат як быў на вакацыях, то казаў што Сальвесь хворы. Кажа, гэта прадукт капіталізма.

— Які-ж тут можа быць прадукт капіталізма — кажу яму, — калі мы ўжо трынаццаць год пры владзы людовай? Ды і пры капіталізме Сальвесь нічога супольнага з гэтым прадуктам німеў. Ен-жа быдла пасвіў, значыць — чыстакроўны пролетар.

— І гэта дрэнна, — кажа Ігнат, — што ў такога чалавека паявіліся капіталістычныя тэндэнцыі. Абы ўдалося схапіць сабе, а там хоць трава ні расці. Ен хворы на капіталістычную хваробу. Яму лекі патрэбны.

— Ну, дык як з гэтым хвантам?

— Лекі ні заўша памагаюць, часам неабходнае санатарыйнае лячэнне, свежае паветра і таму падобныя курорты. Але маемо і такіх хворых, што ніякае лячэнне ніпаможа. Гэта, братка ты мой, прыродны прадукт старога свету — кар'ерысты і камбінатары. Яны як гібрыды і другія смаўжы чапляюцца карабельнага борта і гамуюць рух. І каб ісці наперад, трэба саскабліць з борта гэтых ніпрошаных спадарожнікаў.

— Цікава кажа, усеройна, што мой Ігнатка. Шкада, што з такім талентам марнуецшся на вёсцы.

Аб перспектывах комуністычнага будаўніцтва ў СССР

6 лістапада 1957 года на юбілейнай сесіі Вярхоўнага Совета СССР з дакладам «Сорак год Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі» выступіў Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Совецкага Саюза Н. С. Хрушчоў.

Спыняючыся над перспектывамі і заданнямі комуністычнага будаўніцтва ў Совецкім Саюзе, дакладчык разгарнуў шырокую карціну вялікіх творчых магчымасцей, ажыццяўленне якіх значна наблізіць запаветную цэль — комунізм.

На пачатку свайго выступлення па гэтаму пытанню Н. С. Хрушчоў падкрэсліў, што совецкі народ упэўнена глядзіць у будучыню і выразна бачыць перспектыву комуністычнага будаўніцтва. Залогам поспехаў у гэтай гістарычнай місіі совецкага народа з'яўляецца магутная соцыялістычная індустрыя і буйная механізаваная сельская гаспадарка. Першы сакратар ЦК КПСС адзначыў, што дзякуючы вялікім дасягненням у галіне эканомікі і культуры ў СССР на працягу сарака год прыход комунізма значна паблізіўся:

«Цяпер, калі Совецкі Саюз за сорак год свайго развіцця дасягнуў выдатных поспехаў ва ўздыме народнай гаспадаркі, навукі, тэхнікі і культуры і збудаваў соцыялізм, мы маем усе падставы заявіць, што комунізм — гэта не аддаленая будучыня, яго велічная будова ўсё ясней вырысоўваецца перад позірамі народаў, яна расце і будзе набываць усё больш дасканалыя формы з каждым поспехам у працы рабочых, сялянстве, інтэлігенцыі нашай многанацыянальнай краіны».

Першы сакратар ЦК КПСС звярнуў увагу на неабходнасць інтэнсіўнага развіцця хімічнай і лёгкай прамысловасці. Прадпасылкай да гэтых мерапрыемстваў з'яўляецца паспяховае развіццё цяжкай прамысловасці і машынабудавання. Партыя і ўрад імкнуцца да павышэння матэрыяльнага добрабыту народа і ў сувязі з гэтым усе намаганні ідуць у напрамку паступовага далейшага зніжэння цэн. Першачарговай задачай з'яўляецца зараз павышэнне прадукцыйнасці працы ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы.

На працягу 10 — 12 год партыя і ўрад намерваюцца вырашыць справу жыллёвага будаўніцтва, у якім наглядаецца яшчэ шмат недахопаў. Удасканальванне соцыялістычнай вытворчасці, яе спецыялізацыя і аўтаматызацыя, павышэнне культуры працы будзе садзейнічаць далейшаму павышэнню заработнай платы. Н. С. Хрушчоў выразіў перакананне, што зараз створаны неабходныя ўмовы для пад'ёму добрабыту працоўных мас.

Заканчываючы абмеркаванне перспектыў і заданняў комуністычнага будаўніцтва, Першы сакратар ЦК КПСС Н. С. Хрушчоў сказаў: *«Заснаваная пад кіраўніцтвам Леніна соцыялістычная дзяржава, верная свайму інтэрнацыянальнаму абавязку, будзе ўсімі мерамі пашыраць і ўмацоўваць непарушную дружбу з народамі ўсіх соцыялістычных краін, развіваць плённае супрацоўніцтва ў барацьбе за пабудову соцыялізма і комунізма».*

М. К-а

Шчыры сябра беларусаў

(Ад нашага карэспандэнта)

Юнак, што толькі прачнуўся, прыўздымаецца насустрач узыходзячаму сонцу. Такі помнік на магіле Яна Райніса — народнага паэта Латвіі, вялікага сына роднай зямлі, шчырага сябра беларусаў. І калі глядзіш на гэты помнік здаецца, што камень ажывае, юнак гатоў устаць, свабодна і радасна раскінуць рукі насустрач святлу, насустрач новаму дню.

З глыбокай сімпатыяй вітаў ён рэвалюцыйныя падзеі кастрычніка 1917 года, якія назваў «вясной чалавецтва».

З вялікай павагай паэт адносіўся да Савецкага Саюза і таму, калі ў 1920 годзе ў Латвіі было створана Таварыства культурнага збліжэння з народамі Савецкага Саюза, Райніс стаў яго старшынёй. Ен вельмі цікавіўся культурным і грамадскім жыццём вялікай суседняй дзяржавы, цікавіўся жыццём беларускіх народных мас як у Латвіі, так і ў Беларусі. Паэт з'яўляўся адным з самых палымяных абаронцаў культурных і палітычных інтарэсаў беларусаў, што жылі на тэрыторыі Латвіі (згодна са статыстычнымі данымі таго часу беларусаў у Латвіі налічвалася больш 75 тысяч).

Будучы міністрам асветы Латвіі, Ян Райніс заснаваў пры міністэрстве беларускі аддзел, прыкладаў шмат намаганняў да стварэння беларускіх школ, каб даць магчымасць беларусам атрымоўваць адукацыю на сваёй роднай мове, развіваць сваю культуру. Ен клапаціўся таксама і аб утварэнні Латвійска - беларускага таварыства культурнага збліжэння. Акрамя ўсяго гэтага Райнісам была пачата праца па складанні гісторыі беларускай літаратуры і збор матэрыялаў для фальклорнай драмы «Беларусы». Ян Райніс неаднаразова настойліва абараняў у сейме правы і запатрабаванні беларускага насельніцтва.

З вялікай радасцю прыняў паэт у 1926 годзе запрашэнне на акадэмічную канферэнцыю па ўдакладненню беларускага правапісу, якая была склікана Інстытутам беларускай культуры ў Мінску.

Побыт у сталіцы Беларусі Ян Райніс скарыстаў, акрамя ўдзелу ў рабоце канферэнцыі, таксама і для азнаямлення з жыццём рэспублікі. З цікавасцю ён аглядзеў прадпрыёмствы, навучальныя установы, музеі, быў на спяктаклі ў Беларускім дзяржаўным драматычным тэатры, прысутнічаў на адкрыцці Беларускага другога драматычнага тэатра ў Віцебску, які пачынаў сваё існаванне. У Беларускім музеі Ян Райніс цікавіўся экспанатамі этнаграфічнага і археалагічнага аддзелаў, а таксама аддзелаў старажытнага мастацтва і рукапісаў.

Прыезд у Беларусь паглыбіў знаёмства і сяброўства Райніса з беларускімі пісьменнікамі, асабліва ён зблізіўся з Янкам Купалам і Якубам Коласам. Нягледзячы на кароткатэрміновы побыт Яна Райніса ў Беларусі, ўсё тое, што ён убачыў тут, зрабіла на паэта моцнае ўражанне. Ен пісаў «няма для паэта найвялікшай радасці, чым бачыць, перажываць і быць у захапленні ад чыстага, яскравага патоку святла. Гэту радасць я адчуваю ў дні, калі на маю долю выпаў гонар удзельнічаць у Беларускай акадэмічнай канферэнцыі».

Пасля, вярнуўшыся з Беларусі ў Латвію, Райніс выступіў з шэрагам дакладаў, у якіх ён знаёміў прысутных з жыццём Беларускай рэспублікі, з яе дасягненнямі ў культурным і гаспадарчым будаўніцтве.

Праз усё сваё жыццё вялікі пясняр Латвіі быў шчырым сябрам беларускага народа, з пашанай адносіўся да здабыткаў яго культуры, якія былі блізкімі і зразумелымі Райнісу. Фармаванне яго таленту праходзіла пад уплывам не толькі латышскага але і беларускага народнага фальклору. Паэт пазней сам пісаў аб гэтым: «Першыя літаратурныя ўражанні атрыманы мною ад нашых народных песень, якія мая матуля даволі часта і ахвотна цытавала; яшчэ калі быў у гімназіі я запісаў некалькі соцень такіх песень пад яе дыктоўку. Аднак і да літоўскіх песень і да прасякнутых смуткам беларускіх мелодый я прыслухоўваўся ад пяці гадоў майго жыцця аж да пятнаццаці».

Жыватворчай крыніцай творчасці Яна Райніса з'яўляліся народныя песні, легенды, казкі, паданні. Таму так дарага і зразумела яна народу, як і творчасць нашага песняра Янкі Купалы. Запазычанне фальклорных матываў, тэм, вобразаў народнага быту, рэалізм, ідэі, змаганне народных мас за светлую будучыню, глыбокае разуменне імкнення і жаданняў простых людзей, гуманізм з'яўляюцца асноўным у творчасці абодвух паэтаў. І зусім законамерна, што творчасць як Яна Райніса, так і Янкі Купалы сёння з'яўляецца здабыткам усяго прагрэсіўнага чалавецтва, гучыць на шматлікіх мовах народаў свету, таксама і творы Шэкспіра, Шылера, Ібсена, Пушкіна, Горскага, Лесінга, Кальдэрона і іншых класікаў сусветнай літаратуры гучаць на латышскай мове ў перакладах Райніса.

Такім быў Ян Райніс — шчыры, добры сябра беларускага народа. Амаль пяць дзесяткаў гадоў свядомага творчага жыцця аддаў ён справе вызвалення роднага народа, справе еднасці простых людзей усяго свету. Ен шчыра любіў свой край, свой народ. І таму нездарма такі патрыятызм, такая вера і праўдзівасць чуюцца ў яго словах:

Хто любіць бацькаўшчыну — у тых ёсць дом,
Дзе абагрэцца можна ў непагоду,
Спакой і хлеб у тых — ва ўзнагароду,
І не трывожна ім, хоць ноч кругом.

АЛЕСЬ ТРАЯНОЎСКІ
г. Рыга.

На здымку: Ян Райніс і Янка Купала (Мінск, 1926 г.).

Яшчэ можна выпісаць часопісы з Савецкага Саюза

У гэтым годзе ў Беластоцкім ваяводстве выпісвана 8.000 экземпляраў розных газет і часопісаў з Савецкага Саюза.

Найбольш, бо 949 індывідуальных падпісчыкаў налічвалася сярод школьнай моладзі Бельска, Гайнаўкі (1.500 экземпляраў) і Беластока. Адна толькі Медыцынская Акадэмія ў Беластоку выпісвала 143 розных часопісаў.

Адным з энтузіястаў савецкіх часопісаў з'яўляецца Алесь Федаровіч з Семятыч, які выпісвае 8 часопісаў.

Нажаль яшчэ не ўсе дацэньваюць вартасць савецкага друку. Да такіх можна залічыць прафсаюз чыгуначнікаў і тэкстыльных работнікаў. Але трэба ўжо аб гэтым падумаць, бо да 10 снежня прымаецца яшчэ падпіска.

Варта і карысна ведаць як жывуць і працуюць нашыя савецкія суседзі.

Р.

Ці ведаеце, што ...

...«Міхась Падгорны» — гэта першая беларуская опера, якую напісаў кампазітар Я. Цікоцкі. Упершыню на сцэне тэатра была яна пастаўлена ў 1939 годзе. У час дэкады беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве ў 1940 годзе опера мела вялікі поспех у маскоўскага гледача.

На працягу некалькіх апошніх год кампазітар дапрацоўваў оперу — напісаў новы музычны эпізод — расказ Міхася аб Леніне.

У гэтай оперы апавядаецца аб барацьбе працоўных Беларусі супроць іншаземных інтэрвентаў у 20-тыя гады — у часы Грамадзянскай вайны.

Нядаўна на сцэне Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балету адбылася прэм'ера «Міхася Падгорнага»

Максім Танк атрымаў узнагароду ТПП-Р

Галоўнае Праўленне Таварыства польска-савецкай дружбы (ТПП-Р) устанавіла артыстычна - навуковыя ўзнагароды за распаўсюджванне культуры савецкай у Польшчы і польскай у СССР. Агульна прызначана 6 узнагарод па 20 тысяч злоты.

У галіне літаратуры з боку СССР у гэтым годзе атрымаў ўзнагароду выдатны беларускі паэт Максім Танк.

М. ГАЙДУК

Драгічын — старажытны горад

(2)

Ішлі гады. Усёй Славяншчыне і Еўропе пачала пагражаць страшэнная небяспека. З усходу насоўваліся полчышчы татар. У 1240 годзе яны захапілі многія рускія гарады, у іх ліку і Кіеў, зраўнялі іх з зямлёй, дайшлі да літоўска - рускіх зямель. У 1241 годзе Кайдан ваеннаначальнік хана Батыя ўварваўся ў Падляшша. Паміма адчаяннага супраціўлення падляшукаў, Каидан захапіў Бельск, Мельнік, Драгічын і другія гарады абрабаваў і зруйнаваў да тла. Дабрынскія рыцары схаваліся ў лясах. Татары забраўшы нарабаванае і палоннікаў — зніклі так хутка, як і з'явіліся. Сумную карціну прадстаўляла сабой Падляшша пасля нашэсця татар. Папялішчы і пустэча, людзі зашыліся ў глыб дрымучых лясоў і баяліся вылазіць адтуль — татары маглі ізноў з'явіцца. У краіне пачалі гайсаць банды разбойнікаў.

Па пятах Кайдана ў Падляшша прыйшоў са сваімі войскамі Эрдзівіл, пляменнік Міндоўга, князя літоўскага. У 1241 годзе захапіў Драгічын, Мельнік, Бельск, Браньск і Сураж. Загадаў пабудаваць на месцы знішчаных татарамі новыя гарады і крэпасці і, як гаворыць летапіс — прыняў пад сваю ахову і падданства ўсіх уцалеўшых ад пагібелі «хрысціян-русінаў». Ятвягі далучыліся да літоўцаў, увараваліся ў Польшчу і пачалі рабаваць і нішчыць усё, што засталося пасля татар, яны змагаліся супроць палякаў пад Сухадолам (1243 год) і разам з рускімі ў 1244 годзе спалілі Люблін. Аднак не доўга панавалі літоўцы і ятвягі на драгічынскай зямлі. У 1251 годзе рускі князь Даніла Галіцкі збірае польскія і рускія войскі каб аб'еднанымі сіламі ўдэрыць на ятвяг. Ятвягі пацярпелі паражэнне.

Драгічын хутка адбудаваўся пасля нашэсця татар. Ен становіцца адным з галоўных гарадоў Галіцкай Русі. Тут у 1253 годзе вянчаўся на караля галіцкага Даніла Рамановіч. Каранацыя была багатая і пышная, прысутнічалі госці з многіх замежных дзяржаў.

Да 1288 года Драгічын належаў рускім князям. І хоць у 1274 годзе яго захапіў Тройдан, князь літоўскі, то цераз 6 год ён ізноў стаў належыць князю Юрыю Львовічу Галіцкаму. Аднак літоўцы захавалі за сабой значную частку Падляшша і пачалі ўсё больш і больш націскаць на Драгічын. Літва, якая стала ўжо абшырнай і магутнай дзяржавай, аснову якой складалі беларускія землі, а таксама большая частка былога княства галіцкага, пачала прэтэндаваць на Драгічын як на рускі горад.

Пачаліся сутычкі з Польшчаю. І ў 1383 годзе князь Януш Мазавецкі захапіў Драгічын разам з часткай Падляшша. Аднак Ягайла акружыў горад і пачаў браць яго прыступам. Людзі рускія (г. зн. беларусы і украінцы) — жыхары Драгічына, падняліі паўстанне ўнутры горада супроць войск князя мазавецкага, падпалілі крэпасць і перайшлі ў лагер Ягайлы. Як ні бараніліся польскія войскі аднак вымушаны былі ўцякаць падземнымі ходамі з крэпасці. Горад узяў Ягайла але стан яго быў такі, як пасля нашэсця татар. Ад гэтага часу, амаль да 1569 года Драгічын належыць да Вялікага Княства Літоўскага.

Пачынаецца новы перыяд эканамічнага квітнення горада. Гандаль, які развіваўся паміж Польшчай і Літвой, а таксама ганзай і Літвой у значнай меры ішоў цераз Драгічын. Горад багацее і разгортвае будаўніцтва. Ен належыць да ліку 15 найлепшых гарадоў Літвы. У 1444 годзе ён атрымлівае гандлёвыя і грамадзянскія свабоды і правы на т. зв. могдабурскаму праву, становіцца гогадам з самаўпраўленням. А князь Аляксандар у 1498 годзе ўраўняў у правах жыхароў розных веравызнанняў.

Разгортваецца прамысловасць, а перш за ўсё гандаль. Гандлям займаліся не толькі беларусы, палякі і украінцы, але немцы і шатландцы, якія здаўна пасяліліся ў Драгічыне. Драгічынскія купцы мелі сталыя суадносіны з купцамі віленскімі, трокскімі і полацкімі. Наведваюцца купцы з Кіева, сяміградчыны і Гданска. Тут здаўна існавала купецкае брацтва, якога не было ні ў водным горадзе Падляшша. А калі ў гарадах заходняў Еўропы ўзнік попыт на літоўскае збожжа, драгічынскія купцы пачалі сплаўляць ягонае ў Гданск. Значную частку гандлю складаў падляшскі воск і мёд, якія высока цаніліся на замежных рынках.

У Драгічыне жыла вялікая колькасць рамеснікаў. Рамеснікі дзеля самааховы аб'ядноўваліся ў цэхі. Шаўцы рыхтавалі боты з чырвонага і жоўтага турэцкага саф'яну які дастаўлялі сюды слуцкія і віленскія купцы. Мечнікі рабілі прыгожую аправу да шабель. Драгічынскія земляробы славі-

Працяг на стар. 6.

Добры прыклад

Супольнымі сіламі

Насельніцтва вёскі Растолты, Беластоцкі павет, трыццаць гадоў марыла аб тым, каб мець уласную школу, але мары гэтыя нейк не здзяйсняліся. Сяляне не раз пасылалі прашэнні ў адпосныя ўста책овы. Жаліліся, што дзеці вельмі далёка мусяць хадзіць у школу, пры тым дадавалі, што іх вёска вялікая і школа павінна быць. Адказ быў адзін: — «няма грошай».

Праходзіў час. Моладзь вучылася, канчала школу, ішла вучыцца далей.

Так было і з Галінай Матысэвіч. Пасля сканчэння сярэдняй школы Галіна паступіла на Політэхніку.

І вось яна стала будаўнічым інжынерам. Аднак не забыла пра клопаты сваёй вёскі. Разумела, што яе праца і дапамога будуць вельмі патрэбны і карысныя ўсім.

Прыехала некалькі разоў у вёску, пагаварыла з аднавяскоўцамі, абмеркавалі, якім спосабам здабыць грошы на будову школы.

Выхад быў адзін: будаваць школу грамадскім працоўным абавязацельствам.

У мінулым годзе склікана агульны сход і прадстаўлена абмеркаваную думку. Усе як адзін, згадзіліся.

— Наша будзе рабочая сіла, наш жвір — гаварылі сяляне. Да таго вырашылі даць 40 кубічных метраў дрэва. Галіна абавязалася апрацаваць праект. ПРН падтрымала ініцыятыву сялян. Прызначана 360 тысяч злоты і абяцана фаховую дапамогу.

Зразу здавалася, што справы пойдуць з месца ўход, а пасля ўсё нейк замерла і прыціхла. Але Галя — інжынер стала дамагацца рэалізацыі праекта. Паехала да ўлад Беластока, Варшавы, каб далі нарэшце патрэбныя грошы і матэрыялы.

У Растолтах рушыла праца. Сяляне сталі вазіць жвір, за 70 тысяч закупілі цэглу, вапну і цэмент. Адны сталі закладаць фундамент, другія трачаваць прывезенае дрэва. Пастанавілі яшчэ ў гэтым годзе закончыць пабудову школы.

Іх мары здзяйсняюцца. Дзеці не будуць больш вучыцца ў старых хатах, далёка ў другой вёсцы.

На будучыню сяляне думаюць пабудаваць яшчэ малачарню і пажарнае дэпо. Няма сумнення ў тым, што іх намеры будуць ажыццёўлены.

Добрую і цэнную ініцыятыву праявілі сяляне. Іх уклад не ўлічаючы будаўнічых матэрыялаў, якія яны даставілі ацэньваецца на 100 тысяч злоты.

Шмат працы ва ўсю гэту справу палажыла малады інжынер — Галіна Матысэвіч. Не забыла яна пра сваю вёску. Аказала вялікую дапамогу людзям.

Трэба, каб і іншыя інжынеры, аграномы, тэхнікі і наогул людзі на пасадах узялі прыклад з Галіны.

А. О.

Сяляне з вёскі Растолты (Беластоцкі павет) супольна ўзяліся за пабудову школы.

Фота — А. О.

Варварства

Растучыя дрэвы не толькі ўпрыгожваюць мясцовасць, яны прыносяць нам шмат карысці і з'яўляюцца неабходнымі для жыцця. Часта аднак можна сустрэцца з варварскім нішчэннем дрэў на дарогах і вуліцах. Дзеці ламаюць галіны, абрываюць кару, бывае і так, што старэйшыя прыбіваюць на дрэвы гваздзікамі плакаты, аб'явы і г.д. і нібыта, нават міліцыя не звяртае на гэта ўвагі.

Так вось у Міхалове па вуліцы Фабрычнай, недалёка медпункта расце прыгожая, сакавітая, маладая ліпа. На гэту ліпу нехта закруціў грубую ліну ад слупа аб высокім напружанні. Ліна абцірае кару і нішчыць маладое дрэва, але гэтага як-бы ніхто і не бачыць.

А мо' аднак міліцыя, або нехта з ГРН з Міхалова займецца гэтай справай. За такое варварства трэба нават пакараць вінаватых.

Тэкст і фота — А. О.

Сяляне Жэрчыц дапамаглі міліцыянерам

31 красавіка г.г. ля вёскі Жэрчыцы, у Семятыцкім павеце, было нештодзённае здарэнне. Два ўзброеныя ў пісталеты бандыты пераступілі дарогу касіру і забралі ў яго некалькі тысяч дзяржаўных грошай. Злачынцы забраўшы грошы збеглі ў паблізкі лес, каб там схавацца. Але не паспелі яны прайсці нават двух кіламетраў, як у след за імі імкнуліся групы грамадзянскай міліцыі з Семятыч, Бельска, Гайнаўкі, Беластока. Прыбыла нават група міліцыі з Варшаўскага ваяводства.

Бандытаў акружана з усіх бакоў так, што ім не было куды ўцякаць і схавацца. Выдатную помач міліцыянерам аказалі сяляне, яны паінфармавалі аб «трасе» пераходу бандытаў.

Учынак сялян з Жэрчыц — гэта добры прыклад для іншых. Трэба смела выкрываць зладзеяў і злачынцаў усякага тыпу. Гэта справа ўсёй грамадскасці, бо той хто крадзе дзяржаўныя грошы — наносіць шкоду ўсім.

С. КРЭЙЗА.

Грашовая дапамога гаспадарам

Сяляне Беластоцкага ваяводства атрымалі дагэтуль 55 мільёнаў злоты на доўгатэрміновыя пазыкі.

З 45 мільёнаў зл. прызначаных для аднаасобных гаспадароў, большую частку, бо 28 мільёнаў выдана на будаўніцтва.

Апошнім часам прызначана на гэта дадаткова яшчэ 10 мільёнаў злоты.

У наступным годзе доўгатэрміновыя крэдыты гаспадарам павялічацца на 25 прац.

Р.

Справы трэба давесці да канца

У мястэчку Крынкі (Сакольскі павет) тры гады таму назад выламана стары брук на Вонскай вуліцы. Грамадская рада збіралася рамантаваць яе. Звезена крыху пяску. Час ідзе, пясок пад коламі гаспадарскіх возаў і пад капытамі коней перамешваецца з балотам. З вуліцы робіцца лужа. Горбы каменняў пад платамі зарастаюць травою.

Паважаныя радныя ГРН! Радзьце і рабіце штось, каб Вонская вуліца была вуліцай — а не балацістаю лужаю!

(ся)

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка) (10)

Былы партызан Анатоль Федарук з вёскі Белкі (Бельскі павет), адзін з першых арганізатараў партызанскіх атрадаў у сваёй аколіцы.

★

★

Вярнуліся ў хатку Тэрлецкіх, Валодзя зноў пачаў распытваць пра партызанаў, расказаў аб нядаўнай сустрэчы і вельмі прасіў, каб дапамаглі, ім. Старая і сыны толькі паціскалі плячыма, адказвалі, што нешта там чулі пра партызанаў, але дзе яны? — гэтага не ведалі. Згадзіліся аднак пераначаваць іх у гумне.

Валодзя з таварышамі пайшлі да гумна. Зарыліся ў салому і пачалі драмаць. Раптам хтосьці ціха прачыніў дзверы і ўвайшоў у гумно. Парашутысты схапіліся за аўтаматы.

— Дзе вы, таварышы? — нехта ціха пытаўся.
— Не бойцеся, гэта мы, партызаны.

Зноў пачаліся размовы, выпытвалі іх — адкуль узяліся, як прабраліся на Палессе і адтуль аж сюды, у Шашылы; і г. д. З цікавасцю аглядалі зброю, адзенне, верылі і не верылі, што яны парашутысты. Настала ўжо раніца, калі партызанскі патруль адыйшоў. Парашутысты засталіся ў гумне Тэрлецкіх на дзень.

Ужо вечарэла, калі да гумна зноў прыйшоў партызанскі патруль. Прыйшоў і сам Смірноў, які падазрона адносіўся да парашутыстаў і казаў ім проста ў вочы, што яны — парашутысты — гэта звычайныя нямецкія шпіёны, і, што іх у свой атрад не прыме. У той час Смірноў не меў яшчэ сувязі з ніякімі партызанскімі атрадамі і сам з цікавасцю слухаў аб палкоўніку Сікорскім, генерале Капусце, палкоўніку Мартынаве — з якімі падчас сваіх вандровак спаткаліся парашутысты. Зноў да нічога не маглі дайсці і трох парашутыстаў засталіся самыя.

Валодзя з таварышамі радзіўся, што рабіць далей. Маючы ўжо кантакт з Смірновым дайшлі да вываду, што раней ці пазней, то і так з імі згаворацца. Вырашылі застацца ў Шашылах і адгэтуль пачаць разведачну дзейнасць. У хаце ці ў гумне ніхто-б іх не трымаў-бы, таму пастанавілі дзесьці недалёка выкапаць зямлянку і там закласці сабе зыходную базу.

Раніцаю Валодзя паклікаў да гумна сыноў удавы Тэрлецкай і пачаў іх распытваць, дзе-б тут у аколіцы падшукаць добрае месца на зямлянку — каб можна было замаскавацца і на выпадак чаго, добра бараніцца. Раман і Аляксандар доўга думалі аж урэшце сказалі, што ведаюць такое месца куды і сам д'ябал не дойдзе — ногі паламае. Казалі, што гэта недалёка ад Шашылаў. Сярод багна цягнуўся доўгі, парослы лесам і кустамі поўвостраў. Усходні край поўвострава называўся «кабылінай галавою». Быў там невялікі ўзгорак з якога навакол было ўсё відаць. Адным словам — і добры назіральны пункт і добрае поле для абароны ў выпадку варожай атакі.

Валодзя з таварышамі пазычыў ад Тэрлецкіх пілу, рыдлёўкі і іншыя прылады. Незаўважанымі прабраліся ва ўказанае месца. Месцайка пад зямлянку было выдатнае. Будаваць зямлянку прышлі сыны Тэрлецкія і партызаны з атрада Смірнова. Парашутыстам вельмі прыдаліся тэарэтычныя выклады з Масквы. Работа шпарка рушыла наперад. Выкапана вялікі дол на зямлянку, пасля па абодвух баках вырыта равы накшталт зігзагаў. Спілавана 120 сосен, папілавана іх на кавалкі і такімі круглякамі — абстаўлена сцены зямлянкі і равоў, каб не абвальвалася ў сярэдзіну зямля, укладзена з іх падлогу, зроблена столь. Усё гэта спрытна замаскавана мохам і кустамі ялаўцу. Два ўзаходы закрыты кустамі ялаўцу адпаведна пасаджанага ў скрынках. У адным з зігзагаў рова, у самым высокім мейсцы, зроблена назіральны пункт. Замаскавана яго спецыяльным кашом абсыпаным мурашнікам пад якім ва ўсе бакі «глядзелі» дзіркі.

Праз некалькі дзён выгодная зямлянка была гатовая. Парашутысты ўжо мелі сваю зыходную базу. Валодзя хутка навязаў сувязь з Ульянам Хількевічам, Раманюком і Хвашчэўскім з Шашылаў. Пачалі яму ўжо верыць, што ёсць парашутыстам. Аднойчы Хількевіч папярэдзіў Валодзю, каб быў ён крыху асцярожнейшы і разважнейшы, бо Смірноў абсалютна не давярае для іх і лічыць за напушчаных нямецкіх правакатараў. Гэта магло-б сумна скончыцца.

Вось тут была зямлянка дэсанта «Дальныя» — паказвае Яўгені Хвашчэўскі з вёскі Шашылы, Бельскага павета.

Фота — А. О.

З настаўніцкай нівы

НАШЫЯ ВОДГУКІ

Сталася вельмі добра, што «Ніва» ад некаторага часу пачала папулярызаваць існуючыя дасягненні і труднасці ў галіне беларускай асветы. Карыснымі з'яўляюцца нам, беларусам, водгукі беларускіх настаўнікаў. Кожны з нас чытаючы «Ніву» перш за ўсё цікавіцца справамі беларускай асветы і культуры.

Многія з нас, бліжэй не сутыкаючыся з беларускай школай, захапляліся дасягненнямі асветы на роднай мове хоць чутны былі весткі, што ўзровень навучання ў беларускіх школах з'яўляецца нізкім у параўнанні з узроўнем навучання ў польскіх школах. Мне, настаўніку, пражываючаму за межамі Беластоцкага ваяводства гэтая справа была вельмі цікавай. Неаднойчы ставіў сабе пытанне, дзе знаходзяцца прычыны існуючага стану справы. Зразумела ўсім, што ад настаўніцкіх кадраў многа залежыць. Але чытаючы артыкул Язэпа Альшэўскага з Варшавы, змешчаны ў 44 № «Нівы», кожны з чытачоў пазнаў і іншыя прычыны, якія з'яўляюцца вялікімі перашкодамі ў павышэнні ўзроўню навучання ў нашых школах.

Спрэчкі на тэму, ці сетка гадзін з'яўляецца рэгулятарам узроўню навучання ў школе, зразумела, непатрэбны.

Беларускія школы — гэта перш за ўсё вясковыя школы, дзе навучанне адбываецца пераважна ў абмежаванні тых гадзін, падчас якіх вучань знаходзіцца ў школе. І таму, вучань каторы вучыцца 3 гадзіны ў дзень, будзе ўмець менш, чым той, каторы вучыцца 4 гадзіны. Калі ўлічым той факт, што навука адбываецца ў злучаных класах пры тым адчуваецца недахоп падручнікаў і настаўнік дрэнна падрыхтаваны да навучання некаторых прадметаў—тады зразумеем, што сітуацыя не вельмі задавальняючая.

Усё гэта, як слушна заўважыў сябра Альшэўскі, мае велізарны ўплыў на ўзровень навучання ў беларускіх школах. Пакуль існуе такі стан рэчаў у нашай школе, нельга думаць аб павышэнню аўтарытэту беларускай школы сярод мясцовага насельніцтва. А гэта справа вельмі важная.

Падняць беларускую школу на вышэйшы ўзровень — гэта гонар кожнага беларуса. І таму старанні Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Міністэрстве асветы ў мэтах змянення сеткі гадзін у беларускіх школах будуць неабходнымі. Захады ў справах беларускай асветы — гэта не новая праблема. Варшаўскі Аддзел БГ-КТ дае добры гэтаму прыклад. Нельга аднак думаць, што ўсё будзе залежыць ад таго, якая будзе сетка гадзін навучання. Думаць так, было-б вельмі вялікай памылкай. Узровень ведаў самога настаўніка — гэта асноўная рэч ва ўзніманні ўзроўню навучання ў школе. Пішучы гэта думаю, што ў сучасны момант, як і беларускія настаўнікі маюць вялікія труднасці з беларускім слоўнікам, пры навучанні некаторых прадметаў вялікую помач прынёс-бы польска - беларускі слоўнік. Нажаль ён надта доўга не паказваецца. Трэба над гэтым больш сур'ёзна падумаць!

Ф. БЕРНІКОВІЧ

Сварка за 100 зл.

Пасля доўгіх турбот і клопатаў грамадскага актыву ў Сукавічах (Сакольскі павет) нарэшце распачата будаваць вясковую святліцу. Аддзел культуры павятовай рады прызнаў на гэта 24 тыс. злоты і вясною работа рушыла наперад. Выбрана камітэт па пабудове святліцы. Браніслаў Чаромха і Лука Лапата бясплатна аддалі пад святліцу частку сваіх пляцоў.

Цяпер будынак святліцы ўжо падведзена пад дах. На зіму трэба яго пакрыць.

І тут разгарэліся ў вёсцы непрыемныя сваркі.

Для святліцы трэба закупіць чарапіцу, якая будзе каштаваць каля 6.000 зл. У Сукавічах ёсць каля 50 гаспадароў. Вырашана зрабіць грашовую складчыну па 100 зл. Было-б ужо 5.000 зл. Але, калі прышло да збору гэтых стозалатовак — тады пачалося сапраўднае пекла. Адзін дае 100 зл., а другі зноў раптам кажа, што яму ніякая тут святліца непатрэбна (бо трэба даць крыху гэтых грошай).

Будынак святліцы ёсць вялікі. У адной яго палове асветныя ўлады хочуць зрабіць аднакласную школу. Малым дзецям не трэба было-б хадзіць ў Шудзялова ці Піражкі. Але нават і такая перспектыва, відаць, не радуе ўпартых. (ся)

Пра падпалку таксама трэба падумаць

На тэрыторыі ГРН — Піражкі (Сакольскі павет) ёсць тры школы. У сувязі з надыходзячай зімою забяспечана іх вугалем. Але вугаль сам не загарыцца, патрэбная падпалка (каля 5 м³).

Павятовая Рада ў Сакольцы гэту справу вырашыла проста — прызнала грамадскім радам грошы на закупку падпалкі, так званым, гаспадарскім спосабам. Гэта добра, што ніжэйшым інстанцыям даецца такая ініцыятыва, але ва ўмовах ГРН — Піражкі можа яна набыць незларовага характару. Гэтыя аколіцы мясцовы люд называе «Заполлем». Адгэтуль да лесу далёка, з дрэвам цяжка.

Грамадскія рады, якія знаходзяцца ў нелясных раёнах павінны дабіцца надзелаў дроў на патрэбы школ і інш. Не можна-ж за дзяржаўныя грошы купляць дровы ад гаспадароў, якія ноччу, паціху прывязлі іх з лесу. (ся)

Дарога ў Бандары (Беластоцкі павет).
Фото — А. О.

Ліст у рэдакцыю

Чаму не плацяць

Дарагая рэдакцыя, звяртаюся да цябе з вялікай просьбай. Я ўжо старая — 78 гадоў мінула. Жыву ў вёсцы Белкі ГРН — Трасцянка, Гайнаўскі павет і маю 3,5 га зямлі. Як пачалі будаваць шасэ на шляху Заблудаў — Нараў — то сталі капаць жвір на маім полі. Капаюць без пытання і назат не плацяць грошай за гэта.

Звярталася, я ў Раён Эксплуатацыі публічных дарог, дзе сказалі мне даставіць дакументы сцвярджаючыя, што зямля іменна да мяне належыць. Я маю толькі квітанцыі, адносна платы налогаў за гэтае поле, але ўсе аднавяскоўцы сведчаць за мною. Не хоча сведчыць толькі грам. Янка Міхальчук і яго сваякі, бо яны самі хочуць, каб ім плацілі за жвір.

Хадзіла я па гэтай справе ў Ваяводскае Праўленне сельскай гаспадаркі ў Беластоку адкуль накіравана мяне ў Павятовае Праўленне ў Гайнаўку, з Гайнаўкі ў ГРН Трасцянку. Старшыня Прэзідыума ГРН у Трасцянцы грам. Пякарскі востра засупярэчыў і не хоча даць пасведчання, што зямля мая. Я думаю, што гэта нейкая камбінацыя, бо старшыня добра ведае, што гэта мая зямля. Відаць з Міхальчукам змовіўся, хочуць гандляваць маёю зямлёю і пакрыўдзіць мяне—старэчыну. Дапамажы мне дарагая рэдакцыя.

ГАННА АНДРЭЮК
Белкі
Гайнаўскі павет

Спакойныя людзі дамагаюцца кары для хуліганаў

Юрка Казлоўскі з Міхалова амаль штодзень п'яны. Мала таго, то яшчэ зачапляе людзей, абзывае іх без прычыны, а нават ударыць неаднойчы.

Вось нядаўна ішоў п'яны, зачапіў работніка фабрыкі Станіслава Паручніка і стаў яго біць.

Паручнік пачаў уцякаць, хуліган пусціўся за ім і апынуўся аж на... пастарунку. Міліцыя аддала яго ў рукі прысуднай Калегіі. Адная кары Калегіі не ўціхамірылі хулігана, здаецца час ужо, каб Казлоўскім пацікавілася пракуратура.

(АО)

Соня Тэрлецкая з вёскі Шашылы. Бельскі павет — сувязная групы парашутыстаў «Дальные». Яе сыны Раман і Аляксандр, восенню ў 1943 годзе ў гэтай хаце наладзілі спатканне парашутыстаў з партызанскім атрадам імя Пархаменкі.

Аднаго разу ў зямлянку парашутыстаў прышоў з цэлым атрадам Смірноў. Валодзя вырашыў раз назаўсёды высветліць гэтае непаразуменне. Хаця не існавала яшчэ пярвічная партыйная арганізацыя аднак большасць партызанаў была членамі партыі або комсамола. Валодзя сарганізаваў штосьці накшталт адкрытага партыйнага сходу. Адныя і другія адкрыта сказалі сабе, што думаюць. Атмасфера недаверлівасці і падазронасці знікла. Парашутны дэсант «Дальные» і атрад Смірнова вырашылі дзейнічаць разам, атрад пастаноўлена назваць імям Пархаменкі. Партызаны паказалі парашутыстам сваю зямлянку, якая знаходзілася непадалёк Шашылаў. Зроблена была не вельмі так выгодна — за цесная і мела толькі адзін уваход. У выпадку варожай атакі пагражала-б ім немінучая гібель.

Ад Смірнова і камісара атрада Блавацкага атрымаўшы некалькі цэнных інфармацыяў і кантактаў у навакольных вёсках, Валодзя і таварышы двгіліся і траіліся ў працы.

У гміне Боцькі працаваў адзінураднік. Праз сувязнога Валодзі ўдалося прыцягнуць яго да супрацоўніцтва. Ураднік маючы доступ да розных папераў пастараўся для Валодзі бланкі «аўсвайсаў» і іншых пасведчанняў; растараўся таксама аб пропускі на праезды чыгункай і стала інфармаваў іх, што робіцца ў гміне Боцькі.

Атрымаўшы патрэбныя дакументы «ін блянко», Валодзя выпісаў сабе пашпарт на прозвішча Вальдэмар Вроньскі, растараўся цывільнае адзенне ствараючы сабе такім чынам варункі для легальнага жыцця. Мішка і Васька таксама атрымалі фальшывыя дакументы і цывільнае адзенне.

Уся тройка разведчыкаў, як удзень так і ўначы свабодна вандравала па Бельшчыне, штораз больш пашыраючы свае кантакты і здабываючы новых супрацоўнікаў. Разведачну сетку патрэбна было пашырыць і на самы Бельск.

Ад сувязнога з Дубна, Валодзя атрымаў уступныя інфармацыі аб некаторых людзях у Бельску з якімі можна было-б навязаць сувязь і памалу прыцягнуць іх да супрацоўніцтва. Аднойчы Валодзя пайшоў у вёску Відава каля Бельска. Жыло там трох братоў Шарало. Адзін з братоў — імем Васіль — пашоў з Валодзяй у Бельск дапамагчы яму навязаць першыя кантакты.

Першы чалавек з якім спаткаліся, працаваў на чыгунцы. Завербаваны Валодзяй да супрацоўніцтва атрымаў заданне збіраць інфармацыі аб транспартах, руху войскаў і іншых цікаўнасцях Бельскай станцыі. У Бельску Валодзя затрымаўся на даўжэй. Асабіста і праз Шаралу навязваў кантакты. У Нафтавай цэнтралі завербаваў да супрацоўніцтва кіраўніка, на закупачным пункце завербаваў касіра, у банку — шафёра. За кароткі час разведачная сетка ў Бельску налічвала ўжо 10 чалавек. Атрымвана першыя цікавыя інфармацыі.

У млыне пры Бранскай вуліцы працаваў Шурка Баравы. Ад пэўнага часу шукаў ён сувязі з партызанскім падполлем. Урэшце ўдалося яму скантактавацца з Валодзяй. Шурка рваўся ў партызанскі атрад. Пакуль што аднак атрымаў заданне збіраць інфармацыі і падабраць сабе некалькі чалавек гатовых пайсці ў лес.

Пасля нейкага часу Шурка пры сустрэчы з Валодзькай перадаў яму звестку, што завербаваў да супрацоўніцтва яшчэ 3 чалавек з якімі хоча пайсці ў партызанскі атрад. Валодзька згадзіўся на іх просьбу але загадаў прад гэтым спаліць млын.

Шурка быў спрытным чалавекам, разам з таварышамі ў адну ноч падпаліў млын і шопы з машынамі і коньмі. Немцы паспелі ўратаваць млын, аднак шопы згарэлі.

Валодзя сустрэўшыся ва ўмоўленым мейсцы з Шуркай і яго трыма таварышамі павёў іх у атрад Смірнова. Уся чацьвёрка, асабліва Шурка, да канца вайны былі адважнымі партызанамі.

Ад аднаго з сувязных, Валодзя атрымаў звестку, што ў Бельску пры вуліцы Міцкевіча хаваецца совецкі маёр пад здуманым прозвішчам і з фальшывымі дакументамі. Гэты афіцэр меў псеўданім «Косця». З часам наладзілася сустрэча. Маёр Косця быў хворым і не мог ісці ў лес. Застаўшыся ў Бельску збіраў інфармацыі. Падчас спаткання з Валодзяй расказаў яму ўсё што ведаў. Пасля абмеркавалі спосабы далейшай разведачнай работы ў Бельску, Косця атрымаў адрасы некаторых сувязных — разведчыкаў з якімі меў спатыкацца і перадаваць ім звесткі. Аднак галоўнай задачай Косці з'яўлялася падшукоўванне кандыдатаў па розных установах для вярбоўкі. Павінен быў таксама заняцца распрацоўкай Бельскага гестапа.

Працяг у наступным нумары.

МІКОЛА БУЦЫЛІН

ЗАГІНУЎШЫ ПАСЕЎ

Над палоскай сваёй стаяў сівы мужык,
Стаяў з тварам маркотным-здумёным.
Ен углядаўся у глебу. Стаяў ды чакаў,
Чакаў коласа з усходам зялёным.

Летась, якскі з зарой, хутка ўстаўшы са сну,
Павесіўшы лукошка праз плечы,
Сеяў, у глебу згараную, уласнай рукой
Зярнё чыстае вынясшы з клеці.

Колькі працы паклаў ён над тым каб з вясной
Адкупілася-б цяжкая праца.
Ка-бы восенню коласам поўным сваім
Магла думна яна красавацца.

Усё ў змарнелай раллі пазагінула ўраз,
Не ўзыйшла яна руняй зялёнай!..
Над палоскай заведзены стары стаяў
З думкай воднай, аб працы згубёнай.

НЕПАГОДА...

Аб чым, аб чым шуміш Зялёны?
Ці вецер злосны наскачыў,
І ты не хоцця перад моцай
Слухмянна галаву схіліў?

Ці сонца паліць і шукаеш,
Каб галаву дзе мо' схаваць,
Каб не спаліла гэтым палам
Лісціца, іх хочаш захаваць?
Дрыяды на імху паляны
Сайшліся мо' ля пнёў Тваіх,
А Ты, паслухай, атачаеш
Сямейку дзевак маладых?

Не! Адгукнуўся лес зялёны,
Сякеру ў гушчы я пачуў!
І гэты гук добра знаёмы
Мне жахам душу агарнуў.
І ўсе куткі майго абшару
Той гук зніштчэння абляцеў.
На барацьбу я клічу гэтым.
На барацьбу!... І ўраз знямеў.

А там валіліся бярозы,
Галлём стагналі маладым.
І заставаўся ў паветры
Якійсьці светла-шэры дым.

* * *

Абы жыць! Так сказаў
Мне адзін і дрыжаў
Адхіліўшысь ад поўнае тачкі.
Мушу рана я ўстаць,
І да змроку цягаць
Тут зямельку, каб жыць па жабрацку.

Абы жыць! Так сказаў
Мне другі, ды чакаў,
Калі хто яму дасць кусок хлеба...
І няслі хто што меў,
Хто паладі хацеў,
Хоць ім помач таксама патрэбна.

Абы жыць! Мне сказаў
Трэці хтосьць ды шаптаў,
Як жывецца на свеце без працы:
Трэба спрытнаму быць,
Каб другі мог рабіць
На цябе, а гуляў ты ў палацы.

Слухаў я ды ня мог адарваць сваіх ног
Ад зямлі што ад крыўды знямела.
Бо ёй трэба хутчэй рук і зоркіх вачэй,
Каб жыццём справядлівым гудзела.

МІКОЛА БУЦЫЛІН — стары заходнебеларускі паэт. Падпісваўся псеўданімам «Бяздольны», друкаваўся ў «Сялянскай Долі». У час нямецкай акупацыі партызаніў. Цяпер жыве ў Польшчы.

Усякая ўсячына

Не вытрымаў

Рымская паліцыя стала падазраваць сляпога жабрака Паблі Пульхі, што ён толькі сімулюе слепату. Каб пераканацца ў гэтым паліцыянты клалі каля яго розныя смачныя стравы, але Паблі на гэта не рэагаваў. Палажылі каля яго 10 000 ліраў, але ён не звярнуў увагі. Тады адзін з паліцыянтаў падкінуў яму здымку ягонай жонкі ў абдымках яго прыяцеля, інтымнага змесцу «Я яму пакажу» — крыкнуў пачырванеўшы са злосці Паблі.

Музей жывёліных галасоў

Пры універсітэце ў Н'ю Йорку заложылі спецыяльны музей, у якім можна пачуць наіграныя на пласцінкі галасы ўсякай жывёліны, пачынаючы ад рыку льва — да цвыркання коніка.

Тэлефонная сувязь цераз Міжземнае мора

У г. г. будзе праведзены тэлефонны кабель Марсілія—Алжыр. Дагэтуль можна было паразумецца толькі пры дапамозе радыёвых размоў, бо існуючы кабель быў адначасна толькі для тэлеграфнай сувязі. Аднак не спатчае ён адпаведна гэтай ролі і мае быць заменены радыёвай сувяззю.

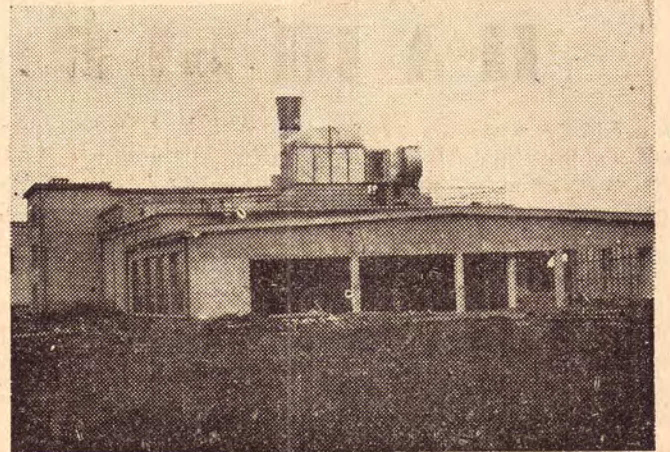
Бізоны не выгінулі

Бізоны — гэта вельмі цікавыя звяры. Калісьці іх было многа — каля 60 мільёнаў, але на працягу гадоў яны выгінулі і пад канец мінулага стагоддзя было ўжо толькі 541 штук. Дзеля таго амерыканскі ўрад пастанавіў клапатліва заапекавацца імі і ўжо цяпер стада іх налічвае больш 10 тысяч штук. Першы раз некалькі штук гэтых звяроў прададзена на кірмашы жывёлай.

Праект новай магутнай атамнай электрастанцыі

Выдатныя савецкія вучоныя зрабілі праект электрастанцыі. Палівам новай магутнай атамнай электрастанцыі будзе двухвокіс урана.

400 вагонаў вады

400 вагонаў вады вязлі з Гайнаўкі ў Валомін (каля Варшавы). Выдатак. Руціны і г.д. у дошках якія трэба было высушыць у спецыяльных сушарнях, а потым ізноў прывесці іх у Гайнаўку і нарэшце разасылаць па цэлым ваяводстве.

Цяпер у Гайнаўцы будуецца пятая ў краіне велізарная шведская сістэма тыроханальных сушарня ў якой будуць высушаць 20.000 кубічных метраў дрэва ў год

Фото І. Р.

Найменшы гадзіннік

У Жэневе зроблена найменшы гадзіннік у свеце размерам 11 міліметраў. Гадзіннік гэты лы грам. Стрэлкі маюць размер 1,3 і 2,4 міліметры.

Падвоілася насельніцтва зямнога шара

У апошнім стагоддзі падвоілася насельніцтва зямнога шара. У 1857 годзе на нашай планеце налічвалася 1.100 мільёнаў людзей, а сёння маем 2.500 мільёнаў.

Наступіла гэта ў выніку павышэння ўзроўню гігіены, ліквідацыі масавых эпідэмій і значнаму поспеху медыцыны.

Парады гаспадарам

Як пафарбаваць драўляную падлогу

Перад тым, як брацца за фарбаванне падлогі, яе трэба добра памыць і прасушыць. Затым вазьміце аліфу, дабаўце ў яе крыху фарбы (на 1 літр аліфы 2 сталовыя лыжкі фарбы) і пакрыйце гэтай сумессю падлогу так, каб на ёй не было тоўстых пластоў аліфы. Праз двое сутак аліфа высахне. Падрыхтуйце 10-працэнтны раствор клею (100 грамаў клею расплавіць у адным літры вады), прасейце праз густое рэшата сухі мел. У вядро наліце адну частку гарачага клею і адну частку аліфы. Усё змяшайце, усыпце пасту мел, давёўшы сумесь да гушчыні цеста. Атрыманай шпаклёўкай замажце ўсе шчыліны на падлозе. Як толькі шпаклёўка высахне, яе трэба зачысціць наждачнай шкуркай. Зашпаклёваныя месцы пакрыйце аліфай і добра прасушыце. Затым можна брацца за фарбаванне. Наносьце фарбу тонкімі слаямі. Апошні, трэці слой лепш за ўсё сурыкы прыкладна тыдзень. Затым памыйце падлогу гарачай вадой. Вельмі добра было-б пафарбаваную падлогу пакрыць 1—2 разы масляным светлым лакам.

Прыгатаванне замазкі

Пры падрыхтоўцы вокнаў да зімы трэба замяніць перасохлую і патрэсканую замазку новай. Як прыгатаваць замазку? Для гэтага трэба ўзяць 100 грамаў здробненай крэйды, размяшаць яе ў 8—10 грамах аліфы. Калі няма аліфы, яе можна замяніць алеем. Але, каб замазка хутчэй высыхала, трэба дабавіць у яе цынкавыя ці свінцовыя бялілі.

Як вызначыць размер абутку

Для таго каб вызначыць размер скуранога абутку, трэба вымераць даўжыню ступні ў сантыметрах. Атрыманую лічбу дзеляць папалам і тое, што атрымаецца, прыплюсоўваюць да даўжыні. Атрыманы вынік і ёсць размер неабходнага абутку. Калі, напрыклад, даўжыня ступні роўна 24 сантыметры, трэба 24:2 = 12; 24 + 12 = 36. Значыць, для данай ступні патрэбен 36-ы размер скуранога абутку.

Куток гаспадыні

Як ачысціць эмаліраваную пасуду ад накіпу

Пасля доўгага гатавання вады на дне і сценках пасуды, асабліва кафейнікаў і чайнікаў, асядае накіп, які цяжка адмыць. Каб пазбавіцца ад яго, трэба ў чайнік наліць хлебнага квасу або накідаць хлебных скарынак, заліць іх цёплай вадой і паставіць на некалькі дзён. Праз дні 3—4 хлебныя скарынкі ўтвараюць квас, які адʼядае ўвесь накіп. Пасля гэтага чайнік трэба пашараваць і прапаласкаць чыстай вадой.

Драгічын — старажытны горад

Працяг са стар. 3.

ліся нарыхтоўкай цыбулі. Цыбулю разводзілі на абшырных плантацыях вакол горада і мяшчане збывалі яе нават у другія гарады.

Старажыла Драгічына

Аднак у 1524 годзе Драгічын страціла палярпеў ад маравой пошасці (чумы) і з гэтага часу пачаў хіліцца да заняпаду. Большасць жыхароў вымерла. Паступова горад траціць эканамічную важнасць. У 1569 годзе, па пагадненню Літвы з Польшчаю ў Брэсце, усё Падляшша а разам з ім і Драгічын, прылучаецца да Польшчы. Міжнародны гандлёвы шлях мінае Драгічын. І ў 1576 годзе ён налічвае ўжо толькі 327 дамоў і 100 рамеснікаў і крамароў. Здзерствы і самаўпраўствы старараст і войтаў, пажары (1631 і 1637 гадоў), рабункі і буйствы жаўнераў, невыносныя падаткі — руйнавалі горад. Войны са шведамі і царам маскоўскім Аляксеям Міхайлавічам давялі канчаткова горад да зваліщча руін. І хоць польскі ўрад прабуе аднавіць горад у 1678 годзе, дазваляючы ў Драгічыне і Мельніку сяліцца людзям розных веравызнанняў і багацця, аднак у 1702 годзе пачынаецца вайна са шведамі каралём Карлам XII, а ў 1710 і 1711 гадах на Падляшша ізноў прыходзіць зараза маравой пошасці і Драгічын не змог стаць на ногі. Толькі езуіцкая калегія, заснаваная тут у 1661 годзе, ды царквы і касцёлы, а было іх аж 6 (3 царквы і 3 касцёлы) і значная колькасць карчмаў рабілі ўражанне горада. Эдукацыйная Камісія ў 1775 годзе, на месцы езуіцкай калегіі заснавала школу т. зв. піяраў. Пасля 1833 года ордэн піяраў быў ліквідаваны і школа перайшла пад загад Міністэрства Асветы Расіі. Драгічын стаў звыклым правінцыяльным мястэчкам без перспектываў эканамічнага росту. Ніводнае фабрыкі, саматужнае рамяство — не магло рабіць канкурэнцыі новым гарадам, якія як грыбы па дажджу пачалі вырастаць у XIX стагоддзі на Беласточчыне. Такім чынам, Драгічын старэйшы за Беласток не менш як на 200 — 300 год (Беласток быў заснаваны ў 1320 годзе, Літоўскім князям Гедымінам) і Драгічын, які яшчэ ў 1529 годзе быў роўны Мінску, у XIX і XX стагоддзі стаў амаль вёскай. Калі ў той час горад Мінск стаў сталіцай дзяржавы, а Беласток значным эканамічным цэнтрам і вялікім горадам.

У Драгічыне я быў у 1951 годзе. Астатак Замкавай гары па — ранейшаму старажыць бужанскія аколіцы. Рака з кожным годам усё больш і больш падмывае гару. Нішто не пакоіць мястэчка. Сяляне спакойна гараць свае шнуры, рыбакі вясluюць па затоках Буга (бужышчах). Але колькі цікавых паданняў і легенд аб багатым мінулым Драгічына ты пачуеш, дарагі чытач, у Драгічыне і наваколлі. Людзі быццам-бы хочуць працягнуць славу свайго роднага горада ў нашу сучаснасць, каб не забыць аб ёй і паставіць у шэраг іншых слаўных гарадоў.

М. ГАЙДУК.

Кастрычніцкія дні

Насельніцтва Беласточчыны ўрачыста адзначае лістападаўскія дні Вялікага Кастрычніка. У нядзелю — 3 лістапада — у Гарадку п/д Беластокам адбылося ўрачыстае пасяджэнне на якім прысутнічалі жыхары мястэчка і акалічных вёсак. З дакладам да 40-ой гадавіны Вялікага Кастрычніка выступіў сакратар Паветовага Камітэта ПЗПР тав. Яскульскі. Пасля даклада выступала школьная моладзь, якая дэкламавала і спявала беларускія і польскія песні і вершы.

Стараннем Гарадоцкага Аддзела Беларускага таварыства на заканчэнне ўрачыстасці адбылася беларуская пастаноўка — «Збянтэжаны Саўка». Ролю Саўкі выконваў Раман Вайткоўскі. Удачліва выканалі свае ролі Ніна Мушынская, Ніна Ціванюк, Саша Ярэцкая, Езік Ціванюк.

«Збянтэжаны Саўка» вельмі спадабаўся ўсім прысутным. (ся)

Прыкладныя гаспадары

Лепшымі гаспадарамі ў ГРН — Піражкі (Сакольскі павет), якія своечасова і тэрмінова выконваюць усе дзяржаўныя абавязкі — Сымон Лазарэвіч з Астроўка, Андрэй Алекша з Піражкоў. Іван Бах з Гаркавічаў, Андрэй Казлоўскі з Юраўлян і інш. (ся)

Што будзе з малачарняй?

Ужо 5 год будуюць у Міхалове малачарню. Гэта становіча за доўга! Калі яна будзе гатовай, гэтага ніхто не ведае. А малачарня ў Міхалове вельмі патрэбная.

ЗАХАРАУ

Гал. рэдактар Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Adres redakcji: Białystok ul. Manifestu Lipcowego nr. 25 tel. 25-89

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedziba w Białymstoku.

Wydawca BSW „Prasa“ Redaguje Kolegium

Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Zamówienia i wpłaty na prenumerate pocztowa przyjmuja wszystkie urzedy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Prenumerate ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje PKWZ „Ruch“ Warszawa.

Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6 100024 PKWZ «Ruch» Warszawa

BZG. Nkl 5.250. Г-10

Абаронца „акалечаных“ дзяцей

Вёска Зубачы знаходзіцца нідалёка граніцы ў Семятыцкім павеце. Жыхары яе з'яўляюцца па нацыянальнасці беларусамі. Іх дзеці ад 1956 года вучацца роднай мовы як прадмета. Гэта вельмі добра, што бацькі пасылаюць сваіх дзяцей на ўрокі беларускай мовы. Яны павінны ганарыцца тым, што дагэтуль іх дзеці навучыліся ўжо правільнова чытаць і пісаць у роднай мове, якая праз доўгія стагоддзі была праследавана.

Вядома, польскія памешчыкі праследваючы і высмейваючы беларускую мову хацелі, каб яна зусім знікла.

Кожны грамадзянін вельмі добра помніць як урадавыя кругі яснепанскай Польшчы ліквідавалі беларускае школьніцтва, вялі палітыку дэнацыяналізацыі меншасцяў.

Помняць гэта старэйшыя жыхары вёскі Зубачы. Яны самі ўсё гэта перажывалі.

У Польскай Народнай Рэспубліцы ёсць новая соцыялістычная законнасць, якой галоўная задача заключаецца ў абароне палітычных і эканамічных інтарэсаў усяго соцыялістычнага грамадства, і інтарэсаў асобных яго грамадзян, бо ў нашай краіне няма іншых інтарэсаў, апрача інтарэсаў працоўных. Гэтым тлумачыцца і той факт, што працоўныя нашай краіны кроўна зацікаўлены ў далейшым умацаванні сваёй дзяржавы і ўмацаванні соцыялістычнай законнасці.

Нажаль яшчэ не звяліся ў нас і шавіністы ўсякага тыпу. Іх не многа, але яны ёсць і з імі трэба весці рашучую барацьбу; прымусіць іх адмовіцца ад сваіх брудных прывычак. Гэта справа ўсей грамадскасці. Трэба неабходна стварыць такую маральна-палітычную атмасферу, якая выключыла-б існаванне шавіністаў і нацыялістаў. Каб гэтых людзей перамагчы — трэба перш за ўсё вышэй трымаць сцяг пролетарыяцкага інтэрнацыяналізма, тады яны самі адізалююцца ад грамадскасці.

Гэткім прыкладным шавіністам з'яўляецца загадчык пачатковай школы ў Зубачах пан Ралевіч, які стараецца так паўплываць на бацькоў, каб яны не пасылалі сваіх дзяцей на ўрокі беларускай мовы. Такім чынам ён хоча ліквідаваць беларускую мову ў школе.

У месяцы верасні т.г. загадчык Ралевіч склікаў бацькоўскі сход на якім выступіў з «дрэнтвай мовай» супроць навучання беларускай мовы як прадмета. Сказаў так: *«слухайце бацькі, беларуская мова, якая дагэтуль выкладаецца ў нашай школе як прадмет, вашым дзецям зусім не патрэбная, яна толькі калечыць вашых дзяцей».*

Вось, глядзіце, знайшоўся абаронца «акалечаных» дзяцей. Не, гэта не абаронца, а ліквідатар — шавініст, які выступаючы супроць беларускай мовы, адначасова выступае супроць беларускай нацыянальнасці і яе культуры, жадае каб беларускае насельніцтва зраклося сваёй нацыянальнасці сваёй роднай мовы. Ен у сваіх імкненнях пайшоў далей за яснепанскіх настаўнікаў. Калі пачуе, што на перапынках школьнікі размаўляюць па-беларуску, то з «пасыяй» крычыць на іх, каб не размаўлялі «чорт ведае якой мовай». От як пан Ралевіч акрэслівае беларускую мову.

Пане Ралевіч, мо' чорт і не ведае, але ведаюць гэтую мову беларускія дзеці. І гэтую мову ахоўваюць законы ПНР

С. КРЭЙЗА

Сакратар Пр. Адд. БГ-КТ у Семятычах

У Сухінічах

Горача вітаем Цябе, дарагая «Ніва»! Мы, Валодзя і Алёша, чытаем кожны нумар «Нівы». Знаходзім у ёй многа цікавага — прыгожыя беларускія вершы, песні і апавяданні. Мы вельмі любім сваю родную беларускую мову.

Я, Валодзя Цілюлько хаджу ў VII-ы клас, а Алёша Тур ужо скончыў VII клас у мінулым навучальным годзе. У нашым класе ўсе вучні вучацца роднай мовы. Некаторыя дзеці яшчэ не разумеюць цэлай важнасці вывучэння сваёй роднай мовы.

На ўроках пазнаем паэтаў і пісьменнікаў нашага народа — нашу родную літаратуру.

У сувязі з 40-ой гадавінай Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі наша школа падрыхтавала ўрачыстую акадэмію з беларускай пастаноўкай п'есы «Боты». Ролю Траяка грае Кастусь Маліцоўскі, ролю Ганны грае Вера Маліцоўская ролю Свістуна грае Алёша і ролю Дратвы — я.

Мы вельмі рады, што рэдакцыя «Нівы» выканала нашу просьбу і ў кожным нумары змяшчае ўрыўкі цікавага партызанскага апавядання — Дэсант «Дальные». За гэта мы вельмі дзякуем.

В. ЦІЛЮЛЬКО
АЛЕША ТУР
Сухінічы
Сакольскі павет

І так бывае ў каханні

Працую настаўніцай. У мінулым годзе да мяне хадзіў прыстойны мой сябра — таксама настаўнік. Я пакахала яго і думала што хутка пабярэмся.

Прышлі канікулы. Я паехала да дому. У гэтым годзе я зноў прыехала ў сваю школу і пачала вучыць. Да мяне так як і ў мінулым годзе прыходзіў мой хлопец.

Апошнім часам перастаў хадзіць. Не ведаю чаму, здаецца нічога кепскага яму не зрабіла.

Парадзьце што маю рабіць? Ці чакаць на яго?

Г. Н.
Настаўніца

Дарагая Галінка! Вы ўжо дарослі і ведаеце, што нікога нельга заставіць кахаць. Таму радзім — не звяртайце на яго ўвагі. Калі ён сапраўды Вас любіць — прыйдзе да Вас. А калі не — то відавочна ён Вас не кахаў і ляпей што цяпер пакінуў, як меў гэта зрабіць тады калі-б Вы ўжо пажаніліся.

Не пускаць хуліганаў на вяселле

Было гэта нядаўна, у вёсцы Азяблы, Беластоцкі павет, адбывалася вяселле. І вось, на гэтым вяселлі хуліган Георгі Хрэноўскі (з гэтай-жа вёскі) пачаў біцца. Хуліган Хрэноўскі быў ужо не раз пакараны за хуліганскія выбрыкі і праз гэта ведала яго ўся аколіца, ды чаму-ж спакойная моладзь пускае яго на вяселлі ці забавы?

Трэба, каб моладзь абавязкова, ў першую чаргу сама не чакаючы на органы міліцыі і суды, узялася за хуліганаў. Моладзь можа многа зрабіць у гэтай справе. (АО)

Вясковы краявід. Царква пад саламянай стрэхай у вёсцы Ялоўка, Беластоцкі павет.
Фото — А. О.

Толькі для жанчын

Колькі працуе „непрацуючая“ жанчына

Італьянскія і англійскія жаночыя арганізацыі паднялі ў апошні час кампанію за роўныя правы для хатніх гаспадынь, за іх правы да пенсіі і соцыяльнага страхавання.

50 год «вязнення дома» гэта 18.250 рабочых дзён. Дзён, на працягу каторых жанчына з маладзенькай дзяўчыны мяняецца ў жонку, маці, бабку і ў канцы ў вельмі змучаную і спрацаваную старавінку, выконваючы працу, якой наогул ніхто не даацэньвае.

На працягу гэтых 50 год «пані дома» прышывае сярэдне 20.000 гузікаў, цыруе 18.000 пар шкарпэтак і панчох, сцеле 55.000 ложак.

Але гэта яшчэ не ўсё. У «хатняй працы» найбольш часу займае кухня. На працягу 50 год жанчына ў чатырохасабовай сям'і рыхтуе сярэдне 18.000 снеданняў, 60.000 абедаў і вячэраў, налівае 100.000 шклянак кавы, скрэбча, чысціць і палошча звыш 15 тон агароднiны, мые каля 500.000 накрыўкі. 100.000 шклянак і сподкаў, мільён талерак.

Калі-б усю гэтую пасуду ўставіць у вялікую кучу, вышыня яе два разы перавышала-б Монт-Бланк.

Маці сям'і гэта не толькі кухарка, але і прачка. У 62 годзе свайго жыцця яна можа ўпеўнена сказаць, што вымыла 100.000 кв. м. асабістай бялізны (з таго 30.000 кашуль) і 120.000 кв. м. бялізны пасцельнай і сталовай.

На працягу 50 год хатняя гаспадыня мітусячыся ў памешканні перабегае 60.000 км (на галаву больш усёй акружнасці зямлі). У часе шыцця і направкі выкарыстоўвае 30 км. нікат баваўны і воўны.

Парады нашага юрыста

ГРАМАДЗЯНІН М. Т. з Сэйн пытае ці належыцца яму далатак за разлуку і выдайнасць працы, а таксама страўныя, зварот коштаў падарожжа раз у месяц з месца працы дамоў.

Адказваем на Вашае пытанне:

Усе гэтыя праблемы рэгуляваныя калектыўнымі або індывідуальнымі дагаворамі. Так як нам незнаны дагавор які вы заключылі з Раёнам эксплуатацыі публічных дарог у Бельску — Падляскім, то і не маем магчымасці выясніць гэтых пытанняў. Вы павінны звярнуцца ў свой профсаюз, які мае патрэбныя даныя каб выясніць вашае пытанне.

Самагоншчыкі

Кастусь Скепко і Мікалай Зубрыцкі з Бабяй Гары ў Гайнаўскім павеце, ужо даўжэйшы час гналі самагонку. Ды апошнімі днямі спатыкнуліся. Міліцыя адкрыла іх і ліквідавала апараты і 400 літраў брагі. Справу накіравала ў суд.

За нішчэнне збожжа і затруванне самагонкай навакольных вёсак самагоншчыкі павінны атрымаць суровую кару

А. О.

Рэдакцыйная пошта

М. П. — ТОРУНЬ. Артыкулы Вашы ўключаны ў план. У Беластоку ёсць кнігарня, дзе прадаюцца кніжкі выдаваныя ў БССР. Гэта кнігарня на запатрабаванне таксама высылае кніжкі, у тым і беларускія, у іншыя месцы. Адрас гэтай кнігарні: Księgarnia Wydawnictw Importowych, Białystok, ul. Kilińskiego 10.

МЕЧЫСЛАУ РУТКОУСКІ — ЭЛК. Верш Ваш яшчэ ў вельмі сырым стане

ПАВАЛ ГРЫГАРУК. Як на першы верш нядрэнна, ды друкаваць ранавата

БАРЫС ІСАЮК Тэма Вашага верша аб Беларусі актуальная, ды выкананне яе з мастацкага боку недасканалае, таму ў Мінск пасылаць не будзем.

ЧЫТАЧ З КОМАТАУЦАУ — ананімных лістаў не друкуем.

Ф. ГЭРМАНЮК — АУГУСТУУ — Матэрыял добры. Надрукуем.

Гумар і сатыра

ПРАВАРАЖЫЛА (Кракадзіл)

Жанатым

Многа ёсць цярплівых мужыкоў. Есць нават такія героі, якія па 50 гадоў пражылі з жонкамі, залатымі ордэнамі за гэта ўзнагароджаны.

З чужой жонкай магчыма й я вытрываў-бы толькі гадоў, але са сваёй — не ручаюся, вельмі музыкальная, цэлы дзень спявае. Як пачне раніцай песняю «Каб ты праваліўся» — то кончыць аж вечарам песняю «Калі-ж цябе чэрці возьмуць».

Усё жыццё я марыў аб тым, каб мець глуханямую жонку. Чароўнае, казачнае жыццё. Уяўце сабе, дарагія мае: сядзіш, люльку курыш, жонка ў хаце, а цішыня, як макам засеяў, пачуеш нават, як камар носам шмарыгае.

Я заўсёды вельмі цікавіўся праблемай хатняй цішыні, але ніколі не мог сабе ўявіць, як з гаварушчых жонак робяцца нямовы.

Ну, у мяне яшчэ нязгорш справы маюцца— можна вытрымаць, але некаторых жонкі каструлямі б'юць, качаргамі калоцяць, а талеркі як «спутнікі» па хаце лётаюць.

Сяджу я аднойчы ў піўной з куфлям піва. Аж-но падсядае да мяне нейкі грамадзянін, таксама з півам. Выпілі мы і па другім заказалі. Бачу, мой субяседнік глуханямы.

— А вы жанаты? пытаю на мігі свайго субяседніка.

— Так, жанаты — адказвае той.

— Шчасце то якое, у хаце цішыня, глуханямая жонка — гэта-ж скарб, — паказваю рукамі. А мой субяседнік губы крывіць, плюе і паказвае, што яшчэ горш.

Тут без рук не абыдзешся. Заўсёды яны ў руху.

Прыглядзеўся я субяседніку, нешчаслівы ён чалавек — думаю. Такі самы як і я, як і іншыя.

Цяпер застаўся нам адзін выхад: пакласці ўсю надзею на вынаходцаў. Мо' штучных жонак стануць вырабляць.

Вось, было-б жыццё!

Вымеш такую жонку з шафы, яна падрыбірае, пасля памые, ды ізноў марш у шафу.

А як каму ўзбрыдзе ў галаву з жывою жанчынаю аб пагодзе паразмаўляць — то на гадзінку ў госці звярнуць ні грэх, штучная жонка рэўнаваць не будзе.

Для жанчын штучных мужыкоў рабіць не шкодзіла-б. Няхай такога цягае за чупрыну колькі хоча, няхай качалкай калоціць, хай нават гарачы суп на галаву вылівае, ён-жа ўсё вытрымае.

Але зрэшты, хто яго ведае, можа і не вытрываў-бы. Нельга забываць, што якасць вытворчасці ў нас нізкая.

Дзядзька Лявонь

Вясковыя жарты

Разумны дзеяч

Прэлегент на сходзе звяртаецца да людзей: — Дарагія грамадзяне, я прыехаў да вас сарганізаваць «Земляробчы Гурток»... Дагадлівы разумак зрываецца з месца і падхмеляным голасам крычыць:

— У нас ужо даўно існуе такая арганізацыя і мы свае складчыны плацім у ГАСПОДЗЕ!

Хітры бадзяга

Аднаго хулігана пасадзілі ў арэшт. Намагаўся ён уцячы, але не было як. Міліцыянер уважліва сачыў за ім. Нарэшце схітрыў і кажа міліцыянеру.

— Юрка, а Юрка! Схадзі ў краму і прынясі мне поўлітра...

— А каб ты выхварэў — залаяўся міліцыянер — то не ведаеш, што мне нельга арышту пакідаць. Недачаканне, каб я табе гарэлку насіў. Бач яго! А сам, то не можаш прынясці...

— Хулігану не трэба было два разы паўтараць. Пашоў і... не вярнуўся.

Непаразуменне

Поўнач. Аднаму селяніну сніцца пажар. Зрываецца з ложка і крычыць:

— Пажар!... Пажар!... Алёна, Аленачка, апранайся хутчэй і ўцякайма...

— А якую спадніцу маю апрануць — кажа схапіўшыся жонка, — тую чорную, ці сінюю ў гарошкі?..

КОРАНЬ

Кухмоўская балада
ЧАСТКА ЧЫЦВЕРТАЯ

Бачыць у сне:
На ражне
Чорцік п'янаваты
Морду дрэ —
Штось пяе
У яго ля хаты.

— Адыдзі!
Прападзі,
Нячыстая сіла!
— Хоць Цімох,
Вып'ем двох...
Ды адкінуў вілы.

— Водка ёсць?
— Ну-ж і госць!
Калі ласка ў хату
Толькі вер,
Я цяпер
Зусім не багаты.

Чорцік: — Ах!
Цыраграф
Маю на пазыку.
Вось браток
Цімашок —
Падпісуй на зыку.

— Знаеш сам,
Грошай дам —
Будзеш меў вось толькі
Чарцяняты
Пхнуць да хаты
Бочку манапелькі!

— Паглядзі-ж,
На барыш —
Чорт прамовіў з тонка.
— Дзе-ж пісаць?
— Толькі ша!
Каб не ўчула жонка.

Стаў Цімох
Так як мог
Ставіць выкрутасы
Хоць дрыжаў,
Падпісаў —
Каб палепшыць часы.

—Ну сядаем
Пачынаем! —
Зрабіў з чортам сполку.
З кружкі ён,
Чорт вядром —
Выпілі бяз толку.

(Працяг у наступным нумары)

БЕЛАСТОЦКІЯ САТЭЛІТЫ

— Левая, правая, дзе старана?

Гуліца, гуліца, ты брат, п'яна.

MHD

— Ну,як — яшчэ «спутнік» кружыцца?.

— А, так, так... пакуль што не зыйшоў з арбіты.

З замежнага гумару

Вялікая памылка

Двух сяброў дактароў гутараць між сабой.

— «Ці здаралася вам сябра ў вашай практыцы зрабіць памылку, якая пацягнула за сабой сурёзныя вынікі?» — пытае першы.

— «Гак — адказвае другі — было такое здарэнне. Я поўнасцю вылячыў аднаго мільянера пасля двух візітаў.

* * *

— Як табе не сорамна жабраваць ад цябе-ж нясе спіртам, як з спіртазавода.

— А што-ж, вы хочаце, каб я за вашых пару грошай кан'як піў або шампанскае?..

Ці ў полі не каліна расла
(Беларуская народная песня)

ГАРМ. А. ГРЭЧАНІНАВА

Ці ў полі, ці ў полі не каліна расла,
Ці ў полі, ці ў полі не чырвоная была, —
Яе ўзялі паламалі ды ў пучочкі павязалі:
Мусіць трэба было, мусіць трэба было.

Ці ў лузі, ці ў лузі не травінка расла,
Ці ў лузі, ці ў лузі не зялёная расла, —
Яе ўзялі пакасілі ды ў стажочкі палажылі:
Мусіць трэба было, мусіць трэба было.

Ці я ў мамкі, ці я ў мамкі не дачушка была,
Ці я ў мамкі, ці я ў мамкі не прыгожая была, —
Мяне ўзялі замуж далі, свет навекі завязалі:
Така доля мая, горка доля мая.

Ой у полі, ой у полі ды ня рэчка цякла.
Ой у полі, ой у полі ды ня быстрая цякла, —
Былі рэчкі паўсыхалі, харошыя паўміралі:
Така доля мая, горка доля мая.

ЭПІГРАМЫ

АСЦЯРОЖНЫ

Замест укаваць «балёна»
Купіў солі поўтоны.

СПАДАРОЖНІК

Ходзіць ад хаты да хаты
З торбай і з кіёчкам сукатым...

АСЕЛ

Ад загранічных чуткаў,
Захварэў на катар жалудка...

КОРАНЬ

Хто-ж пасля вячэры працуе!...

Аднойчы ў гарачую летнюю пору, калі ў кожнай гаспадарцы так патрэбны рабочыя рукі, адзін селянін наняў цыгана касіць. Раніцай, калі яшчэ не выбліснула з-за лесу сонца, адкляпалі косы на панадворку і селі паснедаць. А трэба сказаць, што гаспадар і гаспадыня былі вялікія скныры і таму не вельмі клапаціліся каб работніка добра накарміць.

Паснедалі. Гаспадар пытае цыгана:

— То можа заадно і паабедаем адразу?

— Чаму-ж не — адказвае цыган — можам і паабедаць.

Паабедалі. Гаспадар зноў пытае:

— Дык напэўна не перашкодзіла-б ужо і павячэраць? Адразу яно лепш будзе.

— Давай і павячэраем, — згадзіўся цыган. Радуецца гаспадар: вось добра — не трэба будзе карміць работніка днём і вечарам, а то кожны раз пасобку ён больш з'еў-бы.

Цыган-жа тымчасам, як скончыў і з вячэраю, лёг на лаўку, накрыўся сваёй світкаю і падрыхтаваўся спаць.

— А касіць калі? — пытае здзіўлены гаспадар.

— Дзе-ж эта ты бачыў, каб хто пасля вячэры працаваў, — адказаў яму цыган і павярнуўшыся на другі бок смачна захроп.

А. СТАХНО

